

Pohjois-Savon
lastensuojelun kehittämissyksikkö

LASTENSUOJELUN PERHEHOIDON JA TUKIPERHETOIMINNAN TOIMINTAOHJESUOSITUS VUONNA 2012

LASTENSUOJELUN PERHEHOIDON JA TUKIPERHETOIMINNAN

TOIMINTAOHJESUOSITUS VUONNA 2012

1 LASTEN JA NUORTEN PERHEHOITO	4
1.1 Perhehoito	4
1.2 Perhehoitaja	4
1.3 Perhekoti	4
1.4 Perhekodin sopivuus	5
1.5 Lasten lukumäärä	6
1.6 Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen	6
1.7 Perheiden valmennuksen ja valinnan toteutus Pohjois-Savossa	7
1.8 Perhehoitajan ja kunnan välinen toimeksiantosopimus	7
1.9 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen	8
1.10 Perhehoitajan sosiaaliturva	9
1.11 Perhehoidon vakuutukset	9
1.12 Perhehoitajan verotus	9
1.13 Perhehoidon valvonta	10
2 PERHEHOIDON HOITOPALKKIO	11
2.1 Perushoitopalkkio	11
2.2 Kelan vammaisetuuksiin kytkeytyvä korotettu hoitopalkkio	12
2.3. Työntekijän arvioon perustuva korotettu hoitopalkkio	12
2.4. Perhehoitajan ansiotyöstä poissaolon aikainen hoitopalkkio	12
2.5. Lyhytaikainen sijaisperhehoito	12
2.6. Vaativa sijaisperhehoito	13
2.7. Ammatillinen sijaisperhehoito	13
2.8 Vaativa ammatillinen sijaisperhehoito	14
3 KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN	14
3.1 Kulukorvaus	14
3.3 Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus	15
3.4 Terapia ja terveydenhuolto	15
3.5 Opiskelukulut	15
3.6 Harrastuskulujen korvaaminen	16
3.7 Lapsen lomavietosta aiheutuvat kustannukset	16
3.8 Korvaus oman auton käytöstä	16
3.9 Muut erityiset kulut	16

3.10 Lapsen käyttövarat	16
4 KÄYNNISTÄMISKORVAUS	17
5 KELA:N ETUUDET	18
6 OIKEUS VAPAASEEN.....	18
7 LASTENSUOJELUN JÄLKIHUOLTO JA ITSENÄISTYMISSVARAT.....	19
8 ITSENÄISESTI ASUVAN NUOREN AVUSTAMINEN	21
9 TUKIPERHETOIMINTA	21
9.1 Tukiperheen rikostaustan selvittäminen.....	22
9.2 Tukiperhevalmennus	22
9.3 Tukiperhetoiminnan toteutus	22
9.4 Hoitopalkkio ja kulukorvaus	23
9.5 Vakuutus.....	23
10 TUKIHENKILÖTOIMINTA	24
10.1 Tukihenkilön soveltuvuus	24
10.2 Palkkio ja kulukorvaus	24
11 KOULUTUS, TYÖNOHJAUS JA PERHEHOIDON MUUT TUEN MUODOT.....	24
11.1 Koulutus.....	24
11.2 Sosiaalityön ammatillinen tuki perhehoidossa.....	25
11.3 Vertaisryhmätoiminta	25
11.4 Työnohjaus	25
11.5 Mentorointi	25
12 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS SOSIAALIHUOLLOSSA	25
13 PERHEHOITOA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ.....	27

1 LASTEN JA NUORTEN PERHEHOITO

1.1 Perhehoito

Sosiaalihuoltolaki 25 § (3.4.1992/311):

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen oman kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään.

Perhehoitoa annetaan henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa.

1.2 Perhehoitaja

Laki perhehoitajalain muuttamisesta (8.4.2011/317) 1 §

Perhehoitajalla tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa kodissaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 25 §:ssä tarkoitettua perhehoitoa.

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa. Ennen 1 momentissa tarkoitettua toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi vaaditaan sosiaalihuoltolain 26 a §:n 2 momentin tarkoittamissa tapauksissa, että ainakin toisella hoitopaikassa asuvista hoito- ja kasvatustehtäviin osallistuvista henkilöistä on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä.

Tässä laissa tarkoitettua toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään.

1.3 Perhekoti

Sosiaalihuoltolaki 26 §:

Perhekodilla tarkoitetaan lääninhallituksen luvan saanutta tai perhehoitajalaissa (312/92) tarkoitettua kunnan tai kuntayhtymän hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa. (Lain muutos: (9.8.1996/604))

Perhekodin tulee terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan olla siellä annettavalle hoidolle sopiva.

Tämä suositus on perhehoitajalaissa tarkoitettua perhehoitoa varten.

1.4 Perhekodin sopivuus

Sosiaalihuoltoasetus 12 § (419/1992):

Kunnan tai kuntainliiton on sosiaalihuoltolain 26 §:ssä tarkoitetun perhekodin sopivuutta harkitessaan kiinnitettävä erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin, perhehoitoa antavan henkilön mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja tyydyttää perhehoitoon sijoitettavan henkilön tarpeet henkilön edun mukaisesti samoin kuin perhehoitoa antavan henkilön yhteistyökykyyn kunnan tai kuntainliiton ja perhehoitoon sijoitettavalle henkilölle läheisten henkilöiden kanssa.

Lisäksi on selvitettävä, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön ja voiko perhehoitoon sijoitettava henkilö saada perhekodin muihin jäseniin nähden tasavertaisen aseman. Perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla siellä annettavalle hoidolle sopiva.

Lastensuojelulaki 50 § (8.4.2011/316)

Sijaishuoltopaikan valinta

Sijaishuoltopaikan valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota huostaanoton perusteisiin ja lapsen tarpeisiin sekä lapsen sisarusuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen. Lisäksi tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta. Laitoshuoltoa järjestetään, jos lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoitossa tai muualla.

L:lla 316/2011 muutettu 50 § tulee voimaan 1.1.2012.

Käytäntöön soveltaminen:

Kunnan sosiaalityöntekijä selvittää sijaishuoltoa tarvitsevan lapsen tarpeet yhdessä lapsen, hänen perheensä ja lähiverkoston kanssa ja ottaa yhteyttä Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämisyksikköön. Lapsen tarpeiden kokoamisessa käytettävä lomake löytyy: [www - osoitteesta: www.pslastensuojelu.fi](http://www.pslastensuojelu.fi) > Lomakkeet tai vaihtoehtoisesti e-lomake: www.sjoitakotiin.fi

Kehittämisyksikön ja kunnan sosiaalityöntekijät yhteistyössä tutustuvat vaihtoehtoihin ja valitsevat lapsen tarpeita vastaavan sijaishuoltopaikan ottaen huomioon lapsen ja hänen perheensä toiveet ja odotukset mahdollisuuksien mukaan.

Muutokset perhehoitoperheessä

Sijaisperheen kokoonpanon muuttuessa puolison vaihtumisen myötä tulee lapsen perheeseen jo sijoittaneen kunnan yhteistyössä kehittämisyksikön kanssa selvittää uuden puolison sopivuus sijaisvanhemmaksi sekä tarpeen mukaan järjestää perhe ja yksilökohtaista valmennusta perhehoitoperheelle.

Perheen kohdattua vakavan kriisin tai jonkun perheenjäsenen sairastuessa pitkäaikaisesti, tulee perhehoitajan keskustella sijoittaneen kunnan sosiaalityöntekijän kanssa tilanteesta ja sen vaikutuksista sijoitettuun lapseen.

1.5 Lasten lukumäärä

Sosiaalihuoltolaki 26 a § (3.4.1992/311):

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina, jollei kyse ole hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan perhekodissa hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on perhehoitajalain 1 §:n 3 momentissa ja toisella sanotun pykälän 2 momentissa säädetty kelpoisuus.

Erityisestä syystä voidaan 1 ja 2 momentissa säädettyistä samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismääristä poiketa. Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä.

1.6 Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen

Taustalla Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002). Perhehoitajan rikosrekisteriote 5 §:

Jos perhehoitajalain 1 §:ssä tarkoitettu toimeksiantosopimus koskee perhehoidon antamista alaikäiselle, tulee kunnan tai kuntayhtymän ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä.

Rikosrekisteriotteen kelpoisuus aika 6 §:

Rikostaustan selvittämiseksi tämän lain nojalla esitetty rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi.

Merkintä rikosrekisteriotteen esittämisestä ja otteen palauttaminen 7 §:

Rekisteriotteen nähtäväksi esittäneen henkilön henkilötietoihin saadaan tehdä ainoastaan merkinnät rikosrekisteriotteen esittämisestä ja otteen tunnistetiedoista. Työnantaja tai muu henkilö, joka on tämän lain mukaan saanut rikosrekisteriotteen nähtäväksi, ei saa ottaa siitä jäljennöstä. Rikosrekisteriote on palautettava otteen esittäneelle henkilölle viipymättä.

PRIDE – valmennuksen yhteydessä selvitettäessä mahdolliset ehdottomat esteet, Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö pyytää perhettä esittämään rikosrekisteriotteet. Kelpoisuus aika (6kk) on kuitenkin otettava huomioon sijoituksen yhteydessä. Mikäli perhehoitajan puoliso vaihtuu sijoituksen aikana ja hänen kanssaan tehdään toimeksiantosopimus, tulee myös uuden puolison toimittaa rikosrekisteriote lapsen perheeseen sijoittaneelle kunnal-

le. Perhehoitajan täysi-ikäisen lapsen tulee myös toimittaa rikosrekisteriote, mikäli hän osallistuu sijoitetun lapsen hoitoon ja hänen kanssaan tehdään toimeksiantosopimus.

1.7 Perheiden valmennuksen ja valinnan toteutus Pohjois-Savossa

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö järjestää alueella sijaisvanhemmuudesta kiinnostuneille perheille prosessimuotoisen PRIDE -valmennuksen ja valinnan, ennen perhehoitoperheenä toimimisen aloitusta.

www.pslastensuojelu.fi > Lastensuojeluun liittyvät koulutukset ja tilaisuudet

Lastensuojelulaki 32 § (417/2007):

Lapsen läheisverkoston kartoittaminen

Ennen lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle on selvitettävä lapsen vanhemman, jonka luona lapsi ei pääasiallisesti asu, sukulaisten tai muiden lapselle läheisten henkilöiden mahdollisuudet ottaa lapsi luokseen asumaan tai muutoin osallistua lapsen tukemiseen. Selvittäminen voidaan jättää tekemättä, jos sitä ei asian kiireellisyyden tai muun perustellun syyn vuoksi ole tarpeen tehdä. Lapsen asumista ja sijoituspaikkaa koskeva asia on ratkaistava aina lapsen edun mukaisella tavalla.

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee ryhtyä toimenpiteisiin lapsen huollon järjestämiseksi vanhempien välisellä sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä, jos tätä on lapsen edun kannalta pidettävä aiheellisena.

Henkilölle, jolle on uskottu lapsen huolto lapsen vanhempien ohella tai sijasta ja jonka luona lapsi asuu, tulee tarvittaessa turvata perhehoitajalain (312/1992) 4 §:n 1 ja 2 momentissa mainitut edellytykset lapsen hoitamiseksi ja kasvattamiseksi.

Lapsen lähi- tai sukulaisverkostosta sijaisperheeksi haluavalle perheelle, jolla ei ole olemassa sijaisperheenä toimimiseen ns. ehdottomia esteitä, voidaan toteuttaa sukulaissijaisvanhemmuuteen valmennus ja valinta käyttäen perhekohtaista työskentelymallia. Valmennus ja valinta näissä tilanteissa toteutetaan lapsen sijoittajakunnan ja Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikön sosiaalityöntekijän yhteistyönä. Lisätietoa:

www.pslastensuojelu.fi > Lastensuojeluun liittyvät koulutukset ja tilaisuudet

www.pesapuu.fi > verkkokauppa > opaskasikirjat

1.8 Perhehoitajan ja kunnan välinen toimeksiantosopimus

Perhehoitajalaki 4 §:

Toimeksiantosopimuksessa tulee sopia:

1. perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta;
2. perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sekä perhehoidossa olevan henkilön kalenterikuukausittaisen käytövarojen maksamisesta;

3. perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;
4. hoidon arvioidusta kestosta;
5. perhehoidossa olevan henkilön oikeuksista, tukitoimista ja harrastustoiminnasta sekä näiden toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä;
6. perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta;
7. perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;
8. toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta; sekä
9. tarvittaessa muista perhekotia ja perhehoitoa koskevista seikoista.

Toimeksiantosopimukseen tulee myös sisältyä suunnitelma perhehoidossa olevalle henkilölle ja perhehoitajalle järjestettävistä perhehoidon toteuttamiseksi tarpeellisista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja muista tukitoimista.

Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä silloin, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta.

Ohjeita toimeksiantosopimuksen tekemiseen löytyy myös osoitteesta www.perhehoitoliitto.fi

1.9 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Perhehoitajalaki 5 §:

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättyään irtisanomisesta seuraavan kahden kuukauden kuluttua.

Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntainliiton tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi.

Käytäntöön soveltaminen:

Toimeksiantosopimuksen irtisanomisajalta sijoittava kunta maksaa sijaisperheelle palkkion ja kulukorvauksen, mikäli lapsi edelleen asuu perheessä. Ellei lapsi asu perheessä, maksetaan vain palkkio. Osapuolten on mahdollista sopia yhdessä toisinkin, tilanne ja olosuhteet huomioon ottaen.

Jos sijaisperheessä todetaan sellaisia hoidollisia puutteita, ettei sijoitusta voida jatkaa, voidaan toimeksiantosopimus purkaa välittömästi. Tällöin ei makseta kulukorvausta eikä palkkiota.

Toimeksiantosopimuksen irtisanominen on tehtävä kirjallisesti.

1.10 Perhehoitajan sosiaaliturva

Kts. Perhehoidon tietopaketti: www.perhehoitoliitto.fi

1.11 Perhehoidon vakuutukset

Perhehoitaja:

Perhehoitajalaki 8 §:

Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/64). Perhehoitajan tapaturmavakuutuksesta säädetään tapaturmavakuutuslaissa (608/48, 3§).

Käytäntöön soveltaminen:

Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavien perhehoitajien tapaturmavakuuttaminen kuuluu sijoittajakunnan lakisääteisiin tehtäviin. Työtapataturman lisäksi perhehoitaja on oikeutettu saamaan korvausta myös ammattitaudista. Tapaturmavakuutus kattaa kaikki sellaiset vammat ja sairaudet, joilla on selvä ja suora yhteys itse työn suorittamiseen: esim. perhehoitaja loukkaantuu hoitotyön yhteydessä vaikkapa nostotilanteessa. Lakia sovelletaan myös konkreettista työn/tehtävän suorittamista laajemmalle vahinkoihin, jotka sattuvat työstä johtuvissa olosuhteissa esim. kauppamatkalla perhehoitajan hankkiessa perheelle ruokaa. Omassa vapaa-ajan vietossa tapahtuvat vahingot eivät kuulu sijoittajan ottaman vakuutuksen piiriin. Vapaa-ajalla tapahtuvien vahinkojen osalta vakuutusturva on perhehoitajan omalla vastuulla.

Perhehoidossa oleva lapsi:

Sijoitettaessa on selvitettävä, onko kunta vakuuttanut perhehoidossa olevan lapsen/nuoren tapaturmavakuutuksella ja vahinkovastuuvakuutuksella. Sijoittajakunnalla ei ole lakisääteistä velvoitetta ottaa perhehoidossa oleville henkilöille em. vakuutuksia, palvelun järjestävällä kunnalla on kuitenkin ensisijainen korvausvastuu vahingon sattuessa. Kuntia suositellaan ottamaan ryhmähenkivakuutus ja vahinkovakuutus, joka kattaa tukiperhehoidossa sekä lyhyt- ja pitkäaikaisessa perhehoidossa olevat lapset.

Mikäli perhehoitaja ottaa lapselle vakuutuksen, suositellaan, että sijoittajakunta korvaa perheelle vakuutuksesta aiheutuvat kustannukset. Mikäli kunnalla jo on toiminnan kattava vakuutusturva, ei perhehoitajan tai lapsen perheen ole tarpeen ottaa vakuutusta erikseen. Kunta on viime kädessä korvausvelvollinen, jos lapsen aiheuttamia aineellisia vahinkoja ei korvata kunnan ottamasta, perheen tai lapsen vakuutuksesta.

1.12 Perhehoitajan verotus

Kts. Perhehoidon tietopaketti: www.perhehoitoliitto.fi

Perhehoitajan palkkion ja kulukorvauksen verotusta varten voi hakea verokortin veroprosettien tarkistuksen. Verokorttihakemus/muutos – lomake: <http://www.vero.fi/> > lomakkeet > verokortti > verokorttihakemus/muutos

Perhehoitajan verotus toteutuneiden kulujen mukaan:

http://www.perhehoitoliitto.fi/perhehoito/Perhehoitajan_verovahennykset.pdf

1.13 Perhehoidon valvonta

Perhehoidon valvonnasta huolehtivat sijoittajakunta ja sijoituskunta (sijaintikunta) yhteistoiminnassa. Sijoittajakunta ilmoittaa sijoituskunnan sosiaalitoimelle kunnan alueelle toteutuneista sijoituksista.

Lastensuojelulaki 78 § (417/2007):

Kunnan ilmoitus sijoitettavasta lapsesta:

Tämän lain 16 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa, joissa lapsi on sijoitettu jonkin muun kuin sijoituksen tehneen kunnan alueelle, sijoittajakunnan tulee ilmoittaa tarvittavien lapsen palvelujen ja tukitoimien järjestämiseksi sekä sijaishuoltopaikan valvonnan toteuttamiseksi **lapsen sijoituksesta ja sen päättymisestä** sijoituskunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jonka on pidettävä rekisteriä alueelleen sijoitetuista lapsista.

Kunnan lapsen sijoituksesta ja sijoituksen päättymisestä ilmoitusta varten lomake:

www.pslastensuojelu.fi > Lomakkeet

Lastensuojelulaki 79 § (417/2007):

Lapsen sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että lapsen sijoitus perhehoitoon tai laitoshuoltoon toteutuu tämän lain mukaisesti ja lapsi saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka sijoituskunnan on 16 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti järjestettävä.

Järjestetyistä palveluista ja tukitoimista aiheutuneet kustannukset sijoituskunta on oikeutettu perimään sijoittajakunnalta Lastensuojelulain 16 §: 23 mom. viittausten mukaisesti.

Sijaishuoltopaikan toimintaa valvovat lisäksi sijoituskunta ja lääninhallitus. Valvontaa toteuttaessaan niiden tulee toimia yhteistyössä 1 momentissa mainitun sijoittajakunnan kanssa.

Jos lapsen sijoittajakunta havaitsee sijaishuoltopaikan toiminnassa sellaisia epäkohtia tai puutteita, jotka voivat vaikuttaa sijoitettujen lasten hoitoon tai huolenpitoon, sen tulee sallassapitovelvoitteiden estämättä ilmoittaa asiasta viipymättä 2 momentissa tarkoitetuille sijoituskunnalle ja Aluehallintovirastolle sekä tiedossaan oleville muille lapsia samaan sijaishuoltopaikkaan sijoittaneille kunnille.

2 PERHEHOIDON HOITOPALKKIO

Hoitopalkkio

Laki perhehoitajain muuttamisesta (8.4.2011/317) 2 §

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (hoitopalkkio). Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 650 euroa.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon sijoitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Edellä 1 momentissa mainittu ja toimeksiantosopimuksessa sovittu hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkikertoimella.

Palkkioiden ja kustannusten korvauksen indeksikorotukset toteutetaan muun suuruisiin palkkioihin STM:n kuntainfon 12/ 2011 mukaan. Löytyy sähköisenä yleensä vuoden lopussa sosiaali- ja terveysministeriön sivuilta kohdasta > tiedotteet > kuntainfot ja www.kunnat.net:

Vuodelle 2012 vahvistettu palkkakerroin on 1,291. Hoitopalkkiot nousevat vuoden 2011 tasosta noin 3,03 prosenttia. Hoitopalkkio on 1.1.2012 lukien vähintään 650 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kuukaudessa. Tarkistus tehdään myös sellaisissa hoitopalkkioissa, jotka on sovittu hoitopalkkion vähimmäismäärää suuremmiksi ja jotka perustuvat ennen tarkistusajankohtaa voimassa olleeseen toimeksiantosopimukseen.

Käytäntöön soveltaminen:

2.1 Perushoitopalkkio

Perhehoidon hoitopalkkiosuositus v. 2012:

€/kk	€/vrk
650€	21,67€

Pääsääntöisesti sijaisperheessä asuvan alle 21-vuotiaan lapsen/ nuoren hoidosta maksetaan perhehoitajalle tämä kokoaikainen hoitopalkkio.

Perhehoitajalle maksetaan kuitenkin hoitopalkkio (425,80€ / kk)

- alle 18 -vuotias lapsi asuu viikot toisella paikkakunnalla ja käy viikonloput sijaisperheessä
- alle 18 -vuotias lapsi on yli 2 kk sairaalahoidossa, maksetaan 3. sairaalassa-olokuukaudesta eteenpäin palkkio tämän suuruisena

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio (364,33 €/ kk)

- yli 18 -vuotias nuori asuu viikot opiskelupaikkakunnalla ja käy viikonloppuisin sijaisperheessä

- yli 18 -vuotias nuori on yli 2 kk sairaalahoidossa, maksetaan (353,62 €/ kk) 3. sairaalassaolokuukaudesta eteenpäin
- nuori on varusmies- tai siviilipalvelusta suorittamassa ja käy viikonloppuisin sijaisperheessä

Hoitopalkkion korottaminen

2.2 Kelan vammaisetuuksiin kytkeytyvä korotettu hoitopalkkio

Hoitopalkkiota voidaan korottaa yhteisestä sopimuksesta, kun lapsi saa Kela: n 1.1.2008 alkaen maksamaa Lain vammaisetuuksista 650/2007 mukaista alle 16 -vuotiaan vammaistukea, 16 -vuotta täyttäneen vammaistukea, eläkettä saavan hoitotukea tai aiemmin myönnettyä lapsen hoitotukea.

Kelan tieto 1.1.2011:

Perusvammaistuki	85,93 €/ kk	korotus palkkioon 30 %
Korotettu vammaistuki	201,51 €/ kk	korotus palkkioon 50 %
Ylin vammaistuki	388,80 €/ kk	korotus palkkioon 100 %

Palkkio tarkistetaan Kela:n vammaistuen tarkistuksen yhteydessä. Korotettu hoitopalkkio maksetaan takautuvasti Kela: n tekemän päätöksen mukaisesti. Kelan hoitotuen lakkaaminen ei kuitenkaan johda hoitopalkkion alentamiseen välttämättä.

2.3. Työntekijän arvioon perustuva korotettu hoitopalkkio

Vaikka lapsi ei saa Kela: n em. vammaisetuuksia ja lapsen tilanteen tuntevat työntekijät (esim. sosiaalityöntekijät) arvioivat lapsen hoidon tai lapsen lähiverkoston kanssa tehtävän yhteistyön erityisen haasteelliseksi suositellaan hoitopalkkioon 30 %: n korotus. Korotus tarkistetaan asiakassuunnitelman yhteydessä vuosittain.

2.4. Perhehoitajan ansiotyöstä poissaolon aikainen hoitopalkkio

Mikäli asiakassuunnitelmassa sovitusti sijaisvanhemmista jompikumpi jää pois ansiotyöstä mahdollistaakseen lapsen/ lapsien hoidon kotona, voidaan kokoaikaista perushoitopalkkiota (650€/ kk) korottaa ansiotyöstä poissaolon ajaksi 100 % ensimmäisen lapsen osalta. Seuraavien sisarusten perushoitopalkkiota suositellaan korotettavaksi 50 % (325€/ kk).

2.5. Lyhytaikainen sijaisperhehoito

Jos perhe on kokoaikaisesti käytettävissä ja toinen vanhemmista kotona, varallaolokorvaus 1 300€/ kk. Mikäli perheeseen tulee kriisisijoituksena lapsi ja perheelle on maksettu varallaolokorvausta se lakkaa, perheelle maksetaan hoitopalkkiona 65 €/vrk/lapsi sekä kulukorvaus 19 €/vrk/lapsi ja lapsen kuljettamisesta ja neuvotteluihin osallistumisesta aiheutuvat matkakulut 0,24 €/km.

Lyhytaikainen sijaisperhe toimii osana avohuollon tukitoimia, sijaishuoltoa sekä avohuollon ja huostaanoton liittymäkohdassa. Lapsi voi olla sijoitettuna:

- selvitettyä lastensuojelutarvetta perheen kriisitilanteessa
- avohuollon tukitoimena tai kiireellisenä sijoituksena

- huostaanoton alkuvaiheessa ja etsittäessä sopivaa sijaishuoltopaikkaa
- vastasyntyneen adoptioon luovuttamisen harkinta-aikana

Lyhytaikaisena sijaisperheenä voi toimia, jos seuraavat kriteerit täyttyvät:

- Perheellä on valmiudet vastata kriisissä olevan lapsen ja perheen tarpeisiin
- Sijaisvanhemmat ovat suorittaneet PRIDE – valmennuksen tai pitkään toimineet sijaisperheenä ja osoittaneet omaavansa vahvat valmiudet
- Perhe on huolehtinut täydennyskoulutuksestaan ja sitoutuu jatkossa tietojen ja taitojen päivittämiseen sekä työnohjaukseen.
- Ainakin toinen sijaisvanhempi hoitaa päätoimisena tehtävänänsä lasta/ lapsia kotonaan toimeksiantosuhteisena perhehoitajana
- Ainakin toisella sijaisvanhemmalla on sosiaali-, terveydenhuolto- tai kasvatusalan koulutus

Suosittelavaa on, että perhe on käynyt Lyhytaikaisen perhehoidon koulutuksen.

2.6. Vaativa sijaisperhehoito

Kaksinkertainen hoitopalkkio 1 300€/kk tilanteissa, joissa täyttyvät seuraavat edellytykset:

- lapsi/nuori on erityisen vaativahoitoinen ja lapsen/nuoren vaikeahoitaisuudesta on asiantuntijalausunto tai vaativahoitaisuus on tunnistettu ja asia on etenemässä selvittelyihin/tutkimuksiin mahdollista asiantuntijalausuntoa varten
- sijaisperheellä on valmiudet vastata erityishoidon tarpeeseen
- sijaisperhe on käynyt PRIDE – valmennuksen tai perhe on pitkään toiminut sijaisperheenä ja osoittanut omaavansa vahvat valmiudet sekä huolehtinut täydennyskoulutuksestaan ja sitoutuu jatkossa tietojen ja taitojen päivittämiseen sekä työnohjaukseen.

2.7. Ammatillinen sijaisperhehoito

Kolminkertainen hoitopalkkio, 1950 €/kk suositellaan maksettavaksi tilanteissa, joissa kohdassa 2.6 mainittujen edellytysten lisäksi

- ainakin toinen sijaisvanhempi hoitaa päätoimisena tehtävänänsä lasta/ lapsia kotonaan toimeksiantosuhteisena perhehoitajana
- ainakin toisella sijaisvanhemmalla on sosiaali-, terveydenhuolto- tai kasvatusalan koulutus. Lapsia voidaan ammatilliseen sijaisperhehoitoon sijoittaa enintään kaksi lasta kotona kokoaikaisesti olevaa vanhempaa kohden.

Sisarusten kohdalla voidaan harkinnan mukaan lapsilukumäärä ylittää, mikäli se on lapsen kasvun ja kehityksen kannalta perusteltua.

2.8 Vaativa ammatillinen sijaisperhehoito

Nelinkertainen hoitopalkkio, 2600 €/kk tai 86,67 €/vrk suositellaan maksettavaksi tilanteissa, joissa kohdassa 2.6 mainittujen edellytysten lisäksi:

- lapsi tarvitsee fyysisen ja/tai psyykkisen sairauden vuoksi aikuisen tiiviin kokoaikaisen huolenpidon ja korjaavan vuorovaikutuksen esim. eheytyäkseen traumaattisista kokemuksista, ja ainakin toisella sijaisvanhemmalla on sosiaali-, terveydenhuolto- tai kasvatustalon koulutus. Tällaisia lapsia voidaan perheeseen sijoittaa yksi lapsi kotona kokoaikaisesti hoitavaa aikuista kohden.

3 KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN

3.1 Kulukorvaus

Laki perhehoitajalain 2 ja 3 §:n muuttamisesta 3 § (948/2006):

Palkkioiden ja kustannusten korvauksen indeksikorotuksista on STM:n kuntainfo 12/ 2011, joka löytyy sähköisenä sosiaali- ja terveysministeriön sivuilta kohdasta > tiedotteet > kuntainfot ja www.kunnat.net

Perhehoitajille maksettavia kulukorvauksia tulee perhehoitajalain (312/1992) 3§:n mukaan tarkistaa kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksiin (lokakuu 1951=100) edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti.

Kulukorvauksen vähimmäismäärä on 1.1.2012 lukien 391,58 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kuukaudessa. Määrä on noussut vuoden 2011 tasosta noin 3,57 prosenttia. Erityisestä syystä kulukorvaus voidaan kuitenkin maksaa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Käytäntöön soveltaminen:

Kulukorvaussuositus v. 2012:

- 0 - 16 -vuotiaasta 503,21€/ kk tai 16,77/ vrk
- 17 - 21 -vuotiaasta 558,53€/ kk tai 18,62€/ vrk
- Mikäli sijaisperhe vastaa nuoren toimeentulosta opiskelupaikkakunnalla, kulukorvausta ei vähennetä.
- Sijoitettavan alle yhden kuukauden yhtäjaksoinen sairaalahoito tai muu sovittu oleskelu muualla kuin sijaisperheessä ei vähennä kulukorvausta.

3.2 Kulukorvauksen maksaminen vähimmäismäärää pienempänä

- Kun nuori on suorittamassa asevelvollisuuttaan, siviilipalvelusta tai opiskelee toisella paikkakunnalla ja käy viikonloppuisin sekä lomillaan sijaisperheessä, maksetaan sijaisperheelle kulukorvausta 207,75€/ kk
- Nuoren omaa avustamista voidaan harkita jälkihuoltona toimeentulotuella (esimerkiksi suuret matkakulut).
- Mikäli nuori on pitkäaikaisessa (yli 6 kk) työsuhteessa perhesijoituksen aikana, tehdään yksilöllinen suunnitelma siitä, mistä kuluista ja hankinnoista

nuori vastaa itse (huomioitavia seikkoja ovat esim. työmatkakulut, käyttövarat, vaatteet, autokoulumenot ja toimeentulo). Tällöin sosiaalityöntekijä tekee sijaisperheen ja nuoren kanssa yhdessä suunnitelman sijaisperheelle maksettavan kulukorvauksen vähentämisestä.

- Mikäli sijoitettavan sairaalahoito tai muu sovittu oleskelu muualla kuin sijaisperheessä kestää yli kuukauden, maksetaan korvausta kuluihin, jotka ovat olemassa sijoitettavan poissa ollessakin (asumiskulut, käyttövarat jne.) 191,05€/kk.

3.3 Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus

- Perhehoitajan tulee ilmoittaa yhdyshenkilölle välittömästi esimerkiksi palkkioiden ja korvausten maksuperusteissa tapahtuneet muutokset. Ilmoitusvelvollisuus koskee erityisesti sijoitettujen lasten poissaoloja, kuten sairaalajaksoja.

3.4 Terapia ja terveydenhuolto

- Kulukorvaukseen sisältyvät tavanomaiset perusterveydenhuollon kustannukset kuten terveyskeskusmaksut, lääkekustannukset infektiosairauksista jne. 21€/kk saakka.
- Erikseen korvataan sairaalamaksut, poliklinikkamaksut, kohtuulliset kustannukset silmälasista, piilolinssit, hammashoito ja muut ei tavanomaiseksi luokiteltavat terveydenhuoltomenot. Mahdollinen vammaistuki huomioidaan sen myöntämisperusteena olevasta sairaudesta aiheutuvia kuluja korvattaessa. (kts. Kela:n etuudet: www.kela.fi)
- Sovitut lapsen terapiasta aiheutuneet kulut matkakuluineen korvataan verottajan hyväksymän suuruisena 0,24€/km, siltä osin kuin sairausvakuutus ei niitä korvaa. Terveydenhoitoon liittyvien matkojen osalta perhehoitaja hakee ensin Kelan matkakorvauksen. Omavastuu osuus korvataan sosiaali-toimesta. Sijaisvanhemman ansiomenetyks palkattomasta poissaolosta korvataan työnantajalta saadun todistuksen perusteella.

3.5 Opiskelukulut

- Opintoraha on ensisijaisena etuutena tarkoitettu kattamaan opiskelusta aiheutuvat kustannukset, joista sovitaan jokaisen nuoren kanssa yksilöllisesti sosiaalityöntekijän kanssa.
- Erikseen korvataan opiskelusta aiheutuvat suuret kustannukset kuten oppikirjat, erityisvaatetus, muut välttämättömät erityisvälineet, matkakulut (Kela:n koulumatkakorvauksen ylittävältä osalta) ym. opiskelusta aiheutuvat ylimääräiset menot.
- Perhehoidossa olevan/ olleen alle 21-vuotiaan nuoren keskiasteen tai lukion sekä ensimmäisen ammattitutkinnon suorittamisesta johtuvat kulut korvataan edellä esitetyllä tavalla eikä nuoren tarvitse kattaa näitä opintolainalla. Mikäli nuori kuitenkin nostaa opintolainan, sovitaan hänen kohdallaan taloudellinen avustaminen erikseen.
- Kun nuori asuu viikot opiskelupaikkakunnalla (eikä sijaisperheelle makseta täyttä kulukorvausta), voidaan nuorta avustaa toimeentulotukinormia soveltaen ottaen tulona huomioon opintoraha ja asumislisä, menona yksi-

näisen perusosa. Taloudellinen tuki maksetaan asiakassuunnitelman mukaisesti joko sijaisperheelle tai nuorelle itselleen.

3.6 Harrastuskulujen korvaaminen

- Kulukorvaus kattaa harrastuksesta, harrastusmatkoista ja harrastusvälineistä aiheutuneita kuluja noin 27€/ kk. Mikäli säännöllisestä harrastuksesta aiheutuvat kustannukset ovat enemmän, korvataan siitä aiheutuvia kustannuksia enintään 520€/ vuosi. Tätä kalliimpien harrastuskustannusten osalta tarvitaan erityinen peruste ja asia täytyy olla sovittu asiakassuunnitelmassa.
- Polkupyörän ja kypärän hankintaa avustetaan enintään 420€ lapsen tarpeen mukaisesti.

3.7 Lapsen lomanvietosta aiheutuvat kustannukset

- Lapsen lomanvietosta aiheutuvia tositteellisia kuluja voidaan korvata sosiaalitoimintakäytön kanssa sovittaessa vuosittain lapsen iästä riippuen 210€ - 520€ sekä lapsen leirikuluja harkinnan mukaan.

3.8 Korvaus oman auton käytöstä

- Perhehoitajille ja tukiperheille korvataan oman auton käytöstä 0,24€/ km. Korvausta maksetaan tukiperheille tilanteissa, joissa he ovat joko hakenneet lapsen luokseen tai vienneet lapsen takaisin kotiinsa sekä sijaisperheille tilanteissa, jotka liittyvät lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämiseen liittyviin neuvotteluihin tai tapaamisiin. Terveystieteiden tutkimuskeskukseen liittyvien matkojen osalta perhehoitaja hakee ensin Kela:n matkakorvauksen. Omavastuu osuus korvataan sosiaalitoimintakäytöstä.

3.9 Muut erityiset kulut

- Passin hankkimisesta aiheutuneet kulut korvataan erikseen.
- Lapsen matkakulut vanhempien tai muiden lapselle läheisten henkilöiden luo korvataan asiakassuunnitelman mukaisesti.
- Tietokoneen hankintaa voidaan avustaa vain erityisistä syistä (esim. opiskeluun liittyvät syyt) ja tällöinkin kohtuullisesti tietokoneiden yleisen hintatason mukaisesti.
- Nuoren valmistuessa ammattiin tai päästessä ylioppilaaksi häntä muistetaan noin 90€:n lahjalla. Rippijuhlaa tai muuta tilaisuutta muistetaan noin 45€:n arvoisella lahjalla tai muistamisella.
- Päivähoitokulut korvataan. Ensisijaisesti suositellaan kunnallista päivähoittoa.

3.10 Lapsen käyttövarat

Lastensuojelulaki 55 § (417/2007):

Sen lisäksi, että opintoja ja harrastuksia tuetaan:

...lapselle tai nuorelle on hänen omaan käyttöönsä henkilökohtaisia tarpeita varten annettava kalenterikuukaudessa käyttövaroja iästä ja kasvuympäristöstä riippuen seuraavasti:

- alle 15 -vuotiaalle lapselle määrä, joka vastaa hänen yksilöllistä tarvettaan
- 15 -vuotta täyttäneelle lapselle tai nuorelle vähintään määrä, joka vastaa yhtä kolmasosaa lapsen elatusturvalain (671/1998) 7 §:ssä säädetystä yhdelle lapselle suoritettavasta elatustuen määrästä, joten käyttövaran suuruus on 49,96€/ kk vuonna 2012.
- Alaikäisellä on oikeus itse päättää 2 momentin perusteella maksettujen varojen käytöstä sen estämättä, mitä holhustoimesta annetussa laissa säädetään
- Lapsen sijoituspaikan tulee pitää kirjaa lapselle annettujen käyttövarojen maksamisesta. Kirjaukset on lähetettävä tiedoksi 13 b §:ssä tarkoitetulle lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle vuosittain. Kirjaukset on toimitettava 31.1. mennessä edellisen vuoden osalta.
- Käyttövarat sisältyvät kuukausittaiseen kustannusten korvaukseen.

Tarkistetaan elinkustannusindeksin vuosimuutoksen mukaisesti

4 KÄYNNISTÄMISKORVAUS

Palkkioiden ja kustannusten korvauksen indeksikorotuksista on STM:n kuntainfo 12/ 2011.

Käynnistämiskorvaus

Perhehoitajille maksettavia käynnistämiskorvauksia tulee perhehoitajalain (312/1992) 3 §:n mukaan tarkistaa kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin (lokakuu 1951=100) edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Vuoden 2006 käynnistämiskorvauksen lähtötaso oli 2 440 euroa, mikä vastasi elinkustannusindeksin lokakuun 2005 pistelukua 1 603. Lokakuun 2008 pisteluku oli 1 750.

Käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä on 1.1.2012 alkaen 2 780,96 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti.

Tähän enimmäismäärään saakka voidaan korvata lapsikohtaisesti hoidon käynnistymisestä aiheutuvia kodin irtaimistohankintoja, mahdollisista sijaiskodin muutostöistä aiheutuvia kustannuksia sekä lisäksi sijoituksen alkuvaiheessa tarvittavia vaatetus- ja muita perushankintoja. Osana perhehoitajalle maksettavaa käynnistyskorvausta voidaan korvata perhehoitajan itse maksamat PRIDE – valmennuksen materiaalikustannukset. Käynnistämiskorvauksen määrä tarkistetaan vuosittain.

Käytäntöön soveltaminen:

Sijaisperhe laatii luettelon lapsen tarvitsemista tarvikkeista ja mahdollisista kodissa tehtävistä muutostöistä. Tältä pohjalta arvioidaan käynnistämiskorvauksen suuruus. Jos perhehoitaja lopettaa toimintansa lyhyehkön ajan kuluessa tai perhehoito päättyy muusta syystä, voidaan osa käynnistämiskorvauksesta periä takaisin.

Perhehoitoliiton suosituksen mukaan käynnistämiskorvauksen kuoleentumisajasta voidaan sopia, vaihdellen 3–5 vuoden välillä. Mikäli perhehoito lakkaa lyhyemmän ajan kuluessa, voidaan kohtuus ja tilanne huomioiden sopia kuoleutumattoman osan takaisinmaksusta tai esim. välineiden luovuttamisesta kunnalle tai sijoitetun lapsen käyttöön edelleen.

5 KELA:N ETUDET

- Lapsilisä maksetaan Lapsilisälain (796/1992) 6.2 §:n mukaan perhehoitajalle. Kustannuskorvausta ei vähennetä tämän perusteella.
- Vammaistuet maksetaan perhehoitajalle.
- Vammaisetuus korvaa ensisijaisesti lapsen etuuden myöntämisperusteena olevan sairauden aiheuttamia kuluja ja hoidosta aiheutuvaa räsitätusta. Muilta osin sairauden aiheuttamia kustannuksia voidaan korvata. (Ks. 3.4 Terapia ja terveydenhuolto).
- Terveydenhoitoon liittyvien matkojen osalta perhehoitaja hakee ensin Kela:n matkakorvauksen. Omavastuuosuus korvataan sosiaalitoimesta.

6 OIKEUS VAPAASEEN

Perhehoitajalaki 6 § (312/92):

Oikeus vapaaseen

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on yksi arkipäivä kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana. Palkkion maksamisesta perhehoitajan vapaan ajalta sovitaan toimeksiantosopimuksessa.

Perhehoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntainliiton tulee huolehtia tai tarvittaessa avustaa perhehoidossa olevan henkilön hoidon tarkoituksenmukaisessa järjestämisessä perhehoitajan vapaan ajaksi.

6 a §

Sijaishoito perhehoitajan vapaan ja muun poissaolon aikana

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä 1 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitettulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;
- tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- toimeksiantosopimuksen voimassaolosta; sekä
- tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaishoitajalle järjestettävästä koulutuksesta ja tuesta on voimassa, mitä niistä perhehoitajan

osalta 7 §:ssä säädetään ja sijaishoitajan sosiaaliturvasta, mitä siitä perhehoitajan osalta 8 §:ssä säädetään.

Yleisenä periaatteena:

Perhehoitajan vapaan ajalta ei vähennetä palkkiota eikä kulukorvausta.

Oikeuden vapaaseen toteuttamisen vaihtoehdot käytännössä:

Toimeksiantosopimuksen teon yhteydessä neuvotellaan perhehoitajan kanssa vapaa-oikeuden toteuttaminen jollakin seuraavista vaihtoehdoista:

- Kunta voi järjestää perhehoidossa oleville lapsille sijaishoidon perhehoitajan vapaan ja tarvittaessa myös sairauden ajalle eri tavoin, esim. tekemällä toimeksiantosopimuksen perhehoitajan sijaiselle, järjestämällä MLL:n lastenhoitajan, tukiperhehoidon, tilapäisen sijoituksen toiseen perheeseen tai kunnan tai järjestöjen muuna sosiaalipalveluna esimerkiksi leiritoimintana.
- Perhehoitajan valinnan mukaan pitämätön vapaa korvataan vähintään peruspalkkion suuruisena 650 € vuosi tai 54 €/kk toteutuneiden kuukausien mukaan.
- Lyhytaikaisessa perhehoitosuhteessa oikeus vapaaseen korvataan rahana kuukauden hoitopalkkioon suhteutettuna kertyneisiin vapaa-arkipäiviin.
- Perhehoitaja voi valita oikeuden vapaaseen toteutettavaksi siten, että hän itse järjestää lapsen hoidon vapaansa ajalle ja vapaajärjestelyistä aiheutuvat kustannukset korvataan kulukorvauksena.

7 LASTENSUOJELUN JÄLKIHUOLTO JA ITSENÄISTYMISSAVARAT

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tehtävät jälkihuollon järjestämisessä

Lastensuojelulaki 6 luku

Asiakassuunnitelma 30 §:

Jälkihuollossa olevaa lasta tai nuorta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet sekä erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle tai nuorelle sekä hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille hänen hoidostaan ja kasvatuksestaan vastaaville henkilöille.

Lastensuojelulaki 12 luku (417/2007)

Jälkihuolto 75 §:

Lapsen ja nuoren oikeus jälkihuoltoon Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on järjestettävä lapselle tai nuorelle tämän luvun mukainen jälkihuolto 40 §:ssä tarkoitetun sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös 37 §:ssä tarkoitetun avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.

Jälkihuoltoa voidaan järjestää myös muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle lastensuojelun asiakkaana olleelle nuorelle.

Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut 1 momentissa tarkoitettun kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 21 vuotta.

Jälkihuollon sisältö 76 §:

Kunnan on järjestettävä jälkihuolto lapsen tai nuoren tuen tarpeisiin perustuva 30 §:n 4 momentin mukainen asiakassuunnitelma huomioon ottaen tukemalla lasta tai nuorta sekä hänen vanhempiaan ja huoltajiaan sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on, siten kuin tämän lain avohuollon tukitoimia koskevassa 7 luvussa, perhehoitajien tukemista huollon siirron jälkeen koskevassa 46 §:n 2 momentissa, ihmissuhteita ja yhteydenpitoa koskevassa 54 §:ssä sekä tässä luvussa säädetään.

Jälkihuollon päättyessä sosiaalityöntekijän on tarvittaessa laadittava yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon kirjataan jälkihuollon päättymisen jälkeen nuoren käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet.

Jälkihuolto perhehoidossa jatkavan nuoren osalta kts. edellä kohdat: 2, 3, 9

Kunta voi maksaa lapsen ylläpidosta ja hoidosta aiheutuvaa korvausta perhehoitosopimuksen tehneille henkilöille sekä tukea lapsen hoitoa ja kasvatusta muutoinkin myös sen jälkeen, kun lapsen huolto on vanhempien sijasta uskottu perhehoitosopimuksen tehneille henkilöille.

Itsenäistymisvarat ja itsenäisesti asuvan nuoren avustaminen

Lastensuojelulaki (417/2008)

Itsenäistymisvarat 77 §:

Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, 40 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuihin tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa ei lapsilisää kuitenkaan oteta huomioon.

Jollei lapsella tai nuorella ole kertynyt sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuihin tuloista, korvauksista tai saamisista itsenäistymisvaroja taikka jos ne ovat riittämättömät, sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on tuettava sijoituksen päättyessä itsenäistymässä olevaa nuorta asumiseen ja muuhun itsenäistymiseen liittyvissä menoissa tarpeellisella, maksimissaan käynnistämiskorvauksen suuruudella (1.1.2012 alkaen 2 780,96 €), itsenäistymisavustuksella.

Sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta. Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat on annettava lapselle tai itsenäisty-

mässä olevalle nuorelle jälkihuollon päättyessä taikka lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä viimeistään hänen täyttäessään 21 vuotta.

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on annettava selvitys itsenäistymisvarojen kertymisestä ja maksamisesta sijoituksen päätyttyä ja huoltajan, edunvalvojan tai 15 -vuotiaan lapsen sitä pyytäessä myös sijoituksen aikana.

8 ITSENÄISESTI ASUVAN NUOREN AVUSTAMINEN

Käytäntöön soveltaminen:

Itsenäisesti asuvan nuoren avustaminen:

Jälkihuollossa olevan itsenäisesti asuvan nuoren perustoimeentulo järjestetään toimeentulotukilain mukaisesti. Nuoren tulot ja etuudet otetaan huomioon toimeentulotukilain soveltamisohjeiden mukaisesti. Jälkihuollossa olevan nuoren ei edellytetä ottavan opintolainaa keskiasteen, lukion sekä ensimmäisen ammattitutkinnon suorittamiseen. Mikäli nuori kuitenkin nostaa opintolainan, hänen kohdallaan sovitaan taloudellinen avustaminen erikseen. Jatko-opintoihin nuoren on tarvittaessa otettava henkilökohtainen opintolaina.

Nuoren itsenäistymisvaiheen aikana sijaisperhe voi edelleen toimia nuoren tukiperheenä. Tällöin voidaan maksaa tukiperhetoiminnan mukaiset maksut.

Mikäli sijaisperhe on kerryttänyt lapselle/ nuorelle varoja, niitä ei huomioida itsenäistymisvaiheen varoina.

9 TUKIPERHETOIMINTA

Lastensuojelulain 7 luku, Avohuolto

Tukiperhetoiminta on yksi Lastensuojelulain 36 § mukainen avohuollon tukitoimi lapsen ja hänen perheensä auttamiseksi

Sirpa Taskisen Lastensuojelulaki (417/2007) Soveltamisoppaan mukaan:

Avohuollon tukitoimia tulee räätälöidä niin, että perhe todella kokee saavansa apua ja että ne turvaavat lapsen hyvinvointia.

Lapsi voi tarvita tukiperhettä esimerkiksi silloin, kun vanhemmilla on vaikeuksia kasvatustilanteissa, perheen ihmissuhteissa on ongelmia, vanhemmat ovat eroamassa/eronneet, vanhemmilla on psyykkistä tai fyysistä väsymystä tai perheen elämäntilanteessa on kriisi. Tukiperhetoiminnan tavoitteena on tukea perhettä niin, että se jatkossa selviytyy omin voimin. Tukiperheen ihmissuhteet voivat auttaa lasta selviytymään elämän muutoksista. Tukiperhetoiminta voi tuoda pitkäjänteisesti toteutettuna myös pysyvyyttä lapsen elämään.

Tukiperheissä tehdään ihan tavallisia asioita. Lapsi saa sieltä uusia virikkeitä, kavereita ja aikuissuhteita, jotka tukevat lapsen kasvua. Samalla tukiperhetoiminta auttaa vanhempia jaksamaan, tarjoamalla heille tilaisuuden hengähtää.

9.1 Tukiperheen rikostaustan selvittäminen

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002).

Tukiperheen rikosrekisteriotteen tarkistamiseen sovelletaan 5 §, koska tukiperhehoito katsotaan lyhytaikaiseksi perhehoidoksi:

Jos perhehoitajalain 1 §:ssä tarkoitettu toimeksiantosopimus koskee perhehoidon antamista alaikäiselle, tulee kunnan tai kuntayhtymän ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä.

Rikosrekisteriotteen kelpoisuusajaksi 6 §:

Rikostaustan selvittämiseksi tämän lain nojalla esitetty rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi.

Merkintä rikosrekisteriotteen esittämisestä ja otteen palauttaminen 7 §:

Rekisteriotteen nähtäväksi esittäneen henkilön henkilötietoihin saadaan tehdä ainoastaan merkinnät rikosrekisteriotteen esittämisestä ja otteen tunnistetiedoista. Työnantaja tai muu henkilö, joka on tämän lain mukaan saanut rikosrekisteriotteen nähtäväksi, ei saa ottaa siitä jäljennöstä. Rikosrekisteriote on palautettava otteen esittäneelle henkilölle viipymättä.

Tukiperhevalmennuksen yhteydessä Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö kertoo, että perhettä pyydetään esittämään rikosrekisteriotteet siinä vaiheessa, kun heille ollaan suunnittelemassa tukiperhelapsen sijoittamista. Ennen sopimuksen tekoa tukiperheeksi ryhtyvän perheen tulee esittää kunnan sosiaalityöntekijälle perheen vanhempien rikosrekisteriotteet. Mikäli tukiperhevanhemman puoliso vaihtuu tukiperhetoiminnan aikana, suositellaan että myös uusi puoliso toimittaa rikosrekisteriotteen lapsen perheeseen sijoittaneelle kunnalle. Perhehoitajan täysi-ikäisen lapsen tulee myös toimittaa rikosrekisteriote, mikäli hän osallistuu sijoitetun lapsen hoitoon ja hänen kanssaan tehdään toimeksiantosopimus.

9.2 Tukiperhevalmennus

Tukiperhettä tarvitsevien lasten elämäntilanne ja elinympäristö on viime vuosina muuttunut, mikä näkyy entistä haasteellisimpina tilanteina lapsia hoitaville. Tämän takia on tärkeää, että lapsen tukiperhe on saanut ennen toimintansa alkamista riittävästi tietoa sekä lapsesta että valmennuksen kautta tukiperhetoiminnasta lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Toiminnan alettua tukiperhe tarvitsee tukea sekä sosiaalityöntekijältä että vertaistukea toisilta tukiperheiltä. Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö järjestää tukiperheeksi haluaville valmennusta, koulutusta sekä vertaistukea tehtävässä toimimisen tueksi.

9.3 Tukiperhetoiminnan toteutus

Mikäli lapsen oman sosiaalityöntekijän, lapsen ja perheen tapaamisissa päädytään hakemaan lapselle tukiperhettä: lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä antaa lapsen ja perheen täyttäväksi tukiperhehakemuksen:

www.pslastensuojelu.fi > Lomakkeet

Sosiaalityöntekijä toimittaa tukiperhehakemuksen sitten Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikköön, jonka sosiaalityöntekijöiden kanssa käynnistyy sopivan tukiperheen etsimi-

nen lapselle. Sopivan mahdollisen perheen löydyttyä kunnan ja kehittämissyksikön sosiaalityöntekijä sopivat tutustumistapaamisten toteutuksesta ja etenemisistä asiassa.

Toiminnan alkaessa laaditaan aina tukiperhesopimus sekä tukiperhesuunnitelma, joissa määritellään tuen tarve, tukiperhetoiminnan tavoitteet (lapsen, hänen vanhempansa sekä lastensuojelun näkökulmista) kesto ja toteutuksen ajankohdat. Samalla sovitaan yhteistyökäytännöt, jotka helpottavat lapsen sopeutumista tukiperheeseen. Tukisuhteet ovat aina yksilöllisiä ja toteutuksessa tulee huomioida lapsen ikä ja tarpeet. Tukiperhetoiminnan suunnitelmallisen toteutuksen prosessikuvaus lomakkeineen:

www.pslastensuojelu.fi > Prosessikuvaukset

9.4 Hoitopalkkio ja kulukorvaus

Suosituksien mukaisesti laskennallisia perhehoidon hoitopalkkiosta ja kulukorvauksesta. Kulukorvaus sisältää lapsesta aiheutuvat tavanomaiset kulut (esimerkiksi ruokamenot). Kulukorvaukseen kuulumattomien menojen korvauksesta tukiperheen tulee keskustella tukiperheessä olevan lapsen vanhempien ja/ tai kunnan sosiaalityöntekijän kanssa.

- Palkkio 28€/vrk
- Palkkion korotus (kts.2 Perhehoidon hoitopalkkio)

30 %	36€/vrk
50 %	42€/vrk
100 %	56€/vrk

Tarkistetaan eläkelain (395/2006) 96 §:n palkkakertoimella

- Kustannusten korvaus 20€/ vrk
- Yksi tukiperheviikonloppu on 3 vrk => yhden tukiperheviikonlopun kustannukset ilman korotuksia: 144€/ hoidettava lapsi
- Lisäksi tukiperheelle maksetaan lapsen kuljettamisesta aiheutuneisiin ennalta sovittuihin matkakustannuksiin 0,24€/ km.

Huomioitavaa: Tukiperhepalkkioiden korotus tulee tehdä vuosittain automaattisesti perhehoidon palkkioiden ja kulukorvausten tapaan sosiaali- ja terveysministeriön kyseiselle vuodelle vahvistaman työntekijäin eläkelain palkkakertoimen mukaisesti (ks. 2. luku). Kulukorvauksen määrä tarkistetaan elinkustannusindeksin mukaisesti (ks. luku 3).

9.5 Vakuutus

Tapaturma ja vahinkovastuuvakuutus

Sijoitettaessa on aina selvitettävä, onko kunta vakuuttanut perhehoidossa olevan lapsen/nuoren tapaturmavakuutuksella ja vahinkovastuuvakuutuksella. Jos kunta ei ole vakuuttanut lasta, suositellaan, että lapsen oma perhe ottaa kotivakuutukseensa em. vakuutukset.

Sijoittajakunnalla ei ole lakisääteistä velvoitetta ottaa perhehoidossa oleville henkilöille em. vakuutuksia.

Kunta on viime kädessä korvausvelvollinen, jos lapsen aiheuttamia aineellisia vahinkoja ei korvata lapsen oman perheen vakuutuksesta.

10 TUKIHENKILÖTOIMINTA

Lastensuojelulain 7 luku, Avohuolto

Tukihenkilötoiminta on yksi Lastensuojelulain 36 §:n kohdan 3) mukainen avohuollon tukitoimi lapsen tai nuoren ja hänen perheensä auttamiseksi.

10.1 Tukihenkilön soveltuvuus

Lastensuojelun tukihenkilöä valittaessa kiinnitetään huomiota tukihenkilöksi hakeutuvan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja yhteistyökykyyn. Soveltuvaa koulutusta ja valmiutta osallistua tukihenkilöille ja lastensuojelun toimijoille järjestettäviin koulutuksiin ja vertaistapaamisiin katsotaan eduksi. Tukihenkilön rikostaustan selvittämiseen sovelletaan Lakia lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) pyytämällä nähtäväksi rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä tämän toimintaohjeen kohdan 1.6. tapaan.

10.2 Palkkio ja kulukorvaus

Palkkio 90 €/kk sisältäen vähintään kaksi tapaamista kuukaudessa

Kustannusten korvaus 52 €/kk on tarkoitettu tukihenkilötoiminnan toteutuksesta aiheutuviin sekä tuettavan että tukihenkilön kuluihin.

11 KOULUTUS, TYÖNOHJAUS JA PERHEHOIDON MUUT TUEN MUODOT

Laki perhehoitajalain muuttamisesta 8.4.2011/317 7 §

Koulutus ja tuki

Perhehoidon järjestämisestä vastaava kunta tai kuntayhtymä vastaa perhehoitajalle annettavasta tarvittavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä perhehoitajaksi aikovalle henkilölle annettavasta ennakkovalmennuksesta. Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää.

Pohjois-Savon perhehoidon tukipaletille on koottu tuki- ja sijaisperhehoidon tueksi alueellisesti järjestettyjä palveluita www.pslastensuojelu.fi > Katse lapseen > Tukipaletti

11.1 Koulutus

Perhehoitajalle ja hänen puolisolleen kustannetaan 1 – 2 vuorokauden täydennyskoulutus vuosittain. Mikäli perhehoitaja osallistuu koulutustapahtumaan, johon on lapsille järjestetty omaa ohjelmaa, koulutustilaisuus maksetaan koko perheen osalta (sisältää perhehoitajan avo- tai aviopuolison sekä biologisten lasten ja sijoitettujen lasten osallistumis- ja majoituskulut). Matkakulujen korvaamisesta täydennyskoulutukseen sovitaan ennalta sosiaalityöntekijän kanssa. Lisäksi Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö järjestää perhehoitajille yhden maksuttoman koulutuksen vuodessa.

Tietoa: www.pslastensuojelu.fi

11.2 Sosiaalityön ammatillinen tuki perhehoidossa

Asiakassuunnitelmassa sovitaan sosiaalityön ammatillisen tuen ja muiden tarvittavien tukien ja kuntoutuksen järjestämisestä sijoituksen aikana lapselle, biologiselle perheelle ja sijaisperheelle.

11.3 Vertaisryhmätoiminta

Perhehoitajalle ja hänen perheelleen mahdollistetaan osallistuminen vertaisryhmätoimintaan maksamalla vertaisryhmätoiminnasta aiheutuvat perhekohtaiset kustannukset. Vertaisryhmän aloittamisesta tulee sopia etukäteen sijoittajakunnan sosiaalityöntekijän kanssa. Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö kokoaa vertaisryhmätarpeita ja koordinoi erilaisten vertaisryhmien muodostamista ja vertaistapaamisten järjestämistä.

Lisätietoja vertaisryhmistä: www.pslastensuojelu.fi

11.4 Työnohjaus

Perhehoitajille järjestetään tarpeen mukaan yksilö- ja perhekohtaista tai ryhmätyönohjausta hoito- ja kasvatustyön, perhehoitajan jaksamisen ja hänen perheensä voimavarojen tukemiseksi. Ennen työnohjauksen aloitusta tulee perhehoitajan ja sijoittajakunnan sopia työnohjauksen toteuttamisesta. Työnohjaaja laskuttaa ennalta sovitusti sijoittajakunnalta työnohjauksesta aiheutuvat kustannukset. Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö kokoaa työnohjaustarpeita ja koordinoi tarvittaessa työnohjausryhmien muodostamista.

Lisätietoja työnohjauksesta: www.pslastensuojelu.fi

11.5 Mentorointi

Mentorointi on kokeneen ja vanhemman työntekijän antamaa asiantuntija-apua nuoremmalle, uransa alkuvaiheessa olevalle työntekijälle, esimerkiksi perhehoitajalle. Mentori voidaan sopia ohjaamaan ja tukemaan sijaisperhettä myös erilaisissa kriisitilanteissa. Lastensuojelun kehittäminen Pohjois-Savossa hanke järjesti Kuopion yliopiston ja Savonia -AMK:n yhteiskoulutuksena syyskuu 2006 – toukokuu 2007 Perhehoidon mentori-koulutuksen.

Perhehoidon mentoroinnin toteuttamisesta sovitaan asiakassuunnitelmassa. Mentorointi toteutetaan mentorointisopimuksen mukaisesti suunnitelmallisesti, yhteistyössä sijaisperheen, sijaisperhettä tukevan sosiaalityöntekijän ja mentorin kanssa. Mentorin palkkion ja mahdolliset matkakulut korvaa lapsen sijoittajakunta. Suositus palkkioksi 35€/ 45 minuuttia/ henkilö ja 45€/ 45min/ pariskunta.

Lisätietoja mentoroinnista: www.pslastensuojelu.fi

12 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS SOSIAALIHUOLLOSSA

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/00)

Asiakirjasalaisuus 14 §:

Sosiaalihuollon asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai muusta yksityisestä henkilöstä, ovat salassa pidettäviä.

Salassa pidettävää asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Asiakirjan salassapidon lakkaamisesta sosiaalihuollossa on voimassa, mitä siitä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 31 §:ssä.

Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto 15 §:

Sosiaalihuollon järjestäjä tai tuottaja taikka niiden palveluksessa oleva samoin kuin sosiaalihuollon luottamustehtävää hoitava ei saa paljastaa asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, eikä muutakaan sosiaalihuollon tehtävissä toimiessaan tietoonsa saamaansa seikkaa, josta lailla on säädetty vaitiolovelvollisuus. Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun toiminta sosiaalihuollon järjestäjän tai tuottajan palveluksessa tai tehtävän hoitaminen niiden lukuun on päättynyt.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sitä, joka harjoittelijana tai muutoin toimii sosiaalihuollon järjestäjän tai tuottajan toimeksiannosta tai sen lukuun taikka joka on saanut salassa pidettäviä tietoja lain tai lain nojalla annetun luvan nojalla, jollei laista tai sen nojalla annetusta luvasta muuta johdu. Asiakas, hänen edustajansa tai avustajansa ei saa ilmaista sivullisille asiakkuuden perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja, jotka koskevat muita kuin asiakasta itseään.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettu henkilö ei saa käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Asiakas, hänen edustajansa tai avustajansa saa kuitenkin käyttää muitakin kuin häntä itseään koskevia tietoja, kun kysymys on sen oikeuden, edun tai velvollisuuden hoitamisesta koskevasta asiasta, johon asiakkaan tiedonsaantioikeus on perustunut.

Suostumus tietojen antamiseen 16 §:

Salassa pidettävästä asiakirjasta saa antaa tietoja asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään. Milloin asiakkaalla ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Tietoja ei kuitenkaan saa antaa alaikäisen asiakkaan laillisen edustajan suostumuksella, jos edustajalla itsellään ei ole oikeutta tiedon saantiin 11 §:n 3 momentissa tarkoitettusta syystä.

Salassa pidettävien tietojen antaminen asiakkaan hoidon ja huollon turvaamiseksi 17 §:

Jos 16 §:ssä tarkoitettua suostumusta ei voida saada taikka jos asiakas tai hänen laillinen edustajansa nimenomaisesti kieltää tiedon luovuttamisen, sosiaalihuollon järjestäjä tai toteuttaja saa antaa asiakirjasta salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan hoidon, huollon tai koulutuksen tarpeen selvittämiseksi, hoidon, huollon tai koulutuksen järjestämiseksi tai toteuttamiseksi taikka toimeentulon edellytysten turvaamiseksi. Tietoja saa kuitenkin antaa vain, jos:

- 1) se, jota asiakirja koskee, on hoidon tai huollon ilmeisessä tarpeessa terveytensä, kehityksensä tai turvallisuutensa vaarantumisen vuoksi eikä

- hoidon tai huollon tarvetta muutoin voida selvittää taikka hoidon tai huollon toimenpiteitä toteuttaa;
- 2) tieto on tarpeen lapsen edun vuoksi; tai
  - 3) tieto on tarpeen asiakkaan välttämättömien etujen ja oikeuksien turvaamiseksi eikä asiakkaalla itsellään ole edellytyksiä arvioida asian merkitystä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tietoja saa antaa toiselle sosiaalihuollon viranomaiselle, sen toimeksiannosta sosiaalihuollon tehtäviä suorittavalle henkilölle tai yhteisölle sekä muulle viranomaiselle.

Yksityisesti sosiaalihuoltoa järjestävälle taikka yksityiselle terveydenhuollon toimintayksikölle tai ammattihenkilölle sosiaalihuollon järjestäjä tai toteuttaja saa antaa tietoja 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kuitenkin vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä asiakkaan välittömän hoidon tai huollon toteuttamiseksi tai muusta tähän rinnastettavasta syystä.

Lisäksi sosiaalihuollon viranomaisen saa 1 momentin 1–3 kohdassa säädetyillä edellytyksillä antaa tietoja asiakkaan lailliselle edustajalle taikka muulle henkilölle tai yhteisölle, jolle tiedon antaminen on välttämätöntä asiakkaan tahdon tai sosiaalihuollon tarpeen selvittämiseksi taikka sosiaalihuollon toimenpiteen toteuttamiseksi.

13 PERHEHOITOA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

- Sosiaalihuoltolaki (710/82), (365/ 92), ja –asetus (419/92)
- Perhehoitajalaki (312/92)
- Laki perhehoitajalain 2 ja 3 §:n muuttamisesta (948/06)
- Lastensuojelulaki (417/07)
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/77)
- Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta (311/92)
- Asetus sosiaalihuoltoasetuksen 12 §:n muuttamisesta (419/92)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/00)
- Laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/92), (912/ 92)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/02)
- Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta (314/ 92)
- Laki ja asetus lasten huollosta ja tapaamisoikeudesta (619/ 96), (556/ 94)
- Hallintolaki (434/03)